

Chapit 16

Nan chapit sa a n ap jwenn :

Pou kisa MST yo reprezante yon pwoblèm pou fanm	262
Kijan pou n konnen si gen danje pou n trape yon MST	263
Kisa pou n fè, si n trape yon MST	263
Sekresyon ki pa nòmal (dlo blanch oubyen dlo jòn)	264
Gwo bouton nan pati seksyèl	267
Bouton-maleng nan pati seksyèl.....	268
Lòt MST yo.....	271
Konplikasyon nan MST	272
Maladi enfeksyon nan basen	272
Kijan pou n jwenn soulajman	275
Lòt medikaman pou MST	276
Ann travay pou chanjman	279

Kijan nou ka sèvi ak sa ki nan chapit sa a:

Gen anpil MST ki pa pèmèt nou wè ankenn siy ni sou gason ni sou fanm ki trape yo. Chapit sa a ap ede n dekouvri ki lè yon moun gen chans pou l trape MST, epi kijan pou n trete MST yo. Chapit sa a ap montre n tou kijan pou n trete kèk maladi nan vajen ki pa gen anyen pou yo wè ak MST.

Si n wè kèk siy: byen egzamine siy ki ban nou plis pwoblèm nan. Paregzanp, si n ap bay dlo blanch oubyen dlo jòn nan vajen, epi nou gen demanjezon, se pou n li pati nan chapit sa a ki rele “sekresyon ki pa nòmal” la. Si n pa jwenn enfòmasyon sou pwoblèm nou genyen an, se pou n li pati ki rele “demanjezon nan vajen” an.

Si n pa wè ankenn siy: se pou n li paj 263, pou n ka konnen ki lè gen danje pou n trape MST.

Chapit sa a bay enfòmasyon sou plizyè medikaman ki ka trete MST. Anvan n pran yon medikaman, fòk nou chache bon jan enfòmasyon sou jan yo sèvi ak medikaman sa nan chapit ki rele “Itilizasyon medikaman nan domèn Sante Fanm” (gade nan paj 469). Nou ta dwe ale tou nan “Paj Vèt” yo kote nap jwenn yon lis medikaman ak enfòmasyon enpòtan sou yo chak (gade nan paj 485).

Maladi seksyèlman transmisib ak lòt enfeksyon nan pati seksyèl

MST se enfeksyon moun trape nan fè lanmou. Gason ka bay fanm maladi menm jan fanm ka bay gason l. Kelkeswa jan yon moun fè lanmou, kit se nan bouch (ti bèf) lap toujou ka trape MST si l pa pran prekosyon. Pafwa moun ka menm trape MST nan fè penso (lè yon gason fwote pijon l sou vajan yon fanm). Depi youn gen yon MST, lòt la ap trape l tou. Fanm ansent ka bay tibebe nan vant MST pandan gwosès oubyen pandan akouchman.

Si moun ki malad yo pa jwenn tretman bonè, MST yo ka lakòz:

- ni gason, ni fanm pa fè pitit.
- akouchman anvan lè (timoun prematire), tibebe ki fèt twò piti, oubyen tibebe ki fèt tou avèg.
- gwosès nan twonp (gwosès ekstra-iteren, sa vle di andeyò matris la)
- lanmò akòz enfeksyon grav oubyen akòz SIDA.
- doulè anba ti vant toutan.
- kansè nan kòl matris.

➤ Lè ni fanm ni gason chache tretman san pedi tan pou MST yo trape, y ap ka evite anpil pwoblèm malouk.

➤ Chapit sa a ap montre n tou kijan pou n trete kèk maladi nan vajan ki pa gen anyen pou yo wè ak MST.

Pou kisa MST yo reprezante yon pwoblèm pou fanm

➤ *Plis pase mwatye fanm ki gen MST pa gen ankenn siy maladi a.*

➤ *Si medam yo te jwenn posiblite pou yo fè bon jan tès bon mache nan laboratwa, yo pa t ap gen ankenn nesosite pou yo pran medikaman yo pa bezwen, medikaman ki twò chè pou yo, oubyen tou medikaman ki lakòz yo gen lòt pwoblèm.*

Sante seksyèl

Tout moun - kit se gason, kit se fanm - ka trape MST. **Men li pi fasil pou yon fanm trape enfeksyon nan gason pase pou yon gason trape enfeksyon nan fanm.** Se paske pijon gason antre nan kèk pati nan kò fanm - tankou, nan vajen, nan bouch oubyen nan twou dèyè fanm - lè y ap fè lanmou. San kapòt, espèm (dechay) gason an ki gen dwa chaje ak jèm mikwòb ki bay enfeksyon ap rete andedan kò. Konsa, fanm gen plis chans ranmase enfeksyon nan matris, nan twonp ak nan ovè yo.

Li pi difisil pou moun rekonèt MST yo nan kò, paske pifò maladi sa yo ap chita andedan kò fanm nan. Se sa k fè, anpil fwa, li difisil pou yon moun wè si fanm gen enfeksyon nan vajen - alevwa pou l ta rekonèt ki kalte enfeksyon fanm an genyen!

Gen tès ki ka montre lè yon fanm fè enfeksyon. Men nan anpil lokalite, medam yo pa jwenn posiblite pou yo fè tès sa yo. Epitou, pafwa, rezilta tès yo gen dwa pa bon oubyen tou tès yo gen dwa pa ka dekouvri tout kalte MST moun ka genyen. Tès yo konn koute chè tou.

Kòm anpil fanm pa jwenn posiblite pou yo fè tès kòm sa dwa, **si gen chans pou n trape yon MST** (gade nan paj kap vini), li ka pi bon pou n pran medikaman ki ka trete tout kalte MST nou ka genyen - prekosyon pa kapon.

Pou kisa gen tout kantite fanm sa yo kap souffri ak MST ?

Yon fanm ka rankontre anpil pwoblèm, lè l vle pwoteje tèt li kont MST. Anpil fwa, manmzèl gen dwa oblije fè lanmou, depi nèg la vle. Li gen dwa pa konnen si nèg la ap kouche ak lòt fanm, oubyen tou si misye deja ranmase yon MST. Si nèg la ap kouche ak yon lòt fanm ki malad, li ka bay madanm li maladi a.

Yon fanm gen dwa pa ka fè mari l sèvi ak kapòt. Kapòt ki fèt ak latèks (kawotchou) se pi bonm zam ki ka pwoteje ni gason ni fanm, men fòk nèg la vle sèvi avè l. (ale nan paj 188).

Gason trape MST tou

San tretman, MST ka lakòz yon gason:

- vin esteril (li pa ka fè pitit)
- gen doulè toutan
- mouri ak Sida oubyen lòt enfeksyon grav

Nou kapab byen trape yon MST, si n gen youn oubyen plizyè nan siy nou pral jwenn la yo:

- sekresyon ki pa nòmal (n ap bay dlo blanch oubyen dlo jòn nan vajan)
- doulè anba ti vant
- nou gen chofi, boul oubyen bouton-maleng nan vajan.

KIJAN POU N KONNEN SI GEN CHANS POU N TRAPE YON MST

Menm si nou pa gen ankenn siy, kapab byen gen chans pou n trape yon MST (nou pi vit gen yon MST) si:

- mari nou gen siy MST. Misye kapab byen ban nou maladi a, menm si nou menm, nou pa ko gen ankenn siy.
- n ap kouche ak 2 oubyen plis pase 2 gason. Plis nou gen mari, se plis n ap gen chans pou n jwenn youn ki gen yon MST.
- nou pa gen plis pase 3 mwa depi n ap viv ak yon nèg. Anvan n te rankontre l, misye kapab byen t ap viv ak yon lòt fanm ki te gen yon MST.
- mari nou pa p viv menm kote avè n, oubyen tou nou sispèk misye gen lòt fanm. Sa vle di misye gen plis chans pou l ranmase yon MST pote ban nou.

KISA POU N FÈ, SI N TRAPE YON MST

Si n deja trape yon MST oubyen, si n panse gen chans pou n trape youn:

- **se pou n chèche tretman san pèdi tan.** Si n gen siy nou wè nan chapit sa a, se pou n suiv tretman ki nan liv la. Pa bliye : anpil fwa, nou gen dwa gen 2 oubyen plis pase 2 maladi alafwa. Si n pa gen ankenn siy, men nou santi, kanmèm, nou an danje, se pou n pran medikaman kont sekresyon (dlo blanch oubyen dlo jòn) (paj 266).
- **nou pa dwe rete tann jiskaske maladi a vin pi grav.** Plis nou trete bonè, se plis n ap evite lòt konplikasyon ki pi grav. Epi, sa ap anpeche n bay lòt moun maladi a.
- **se pou n ede mari nou chèche tretman pou tèt li an menm tan avè n.** Si misye pa trete epi n al kouche avè l, n ap ranmase enfeksyon an yon lòt fwa. Fòk nou egzije l pran bon jan medikaman oubyen fòk nou fè l al wè yon travayè sante.
- **fòk nou pa bliye pran tout medikaman yo, menm si siy yo kòmanse disparèt. Se pa yon pati sèlman nan medikaman yo pou n achte. Tretman an pa p fin fèt, toutotan nou pa ko fin pran tout medikaman yo nèt.**
- **se pou n pwoteje tèt nou plis, lè n ap fè lanmou.** N ap toujou ka trape yon lòt MST oubyen VIH/SIDA, si n pa pwoteje tèt nou (gade nan paj 186).
- **chèche fè tès sifilis.** Si n deja gen yon MST, nou kapab byen trape yon lòt MST, san n pa ka wè siy 2^{em} MST sa a. Se pou n chèche fè tès SIDA tou (gade nan paj 288).

Sekresyon ki pa nòm (dlo blanch oubyen dlo jòn)

Se nòm pou vajan nou bay ti dlo oubyen pou vajan nou glise tanzantan. Se konsa vajan an pwòpte tèt li poukont li. Lè n fin gen règ nou, se pa menm kantite sekresyon an vajan nou ap bay chak jou nan mwa a. Nan peryòd kote n ka ansent, n ap santi n pi mouye epi, likid k ap soti nan vajan nou ap pi glise. Likid sa a ap pi klè tou. Si n ansent, nou gen dwa bay plis sekresyon ankò.

Pafwa, si likid k ap soti nan vajan nou chanje koulè oubyen odè, sa ka vle di nou trape yon enfeksyon, **men li ka difisil pou n wè touswit - depi n gade dlo vajan nou ap bay - ki kalte enfeksyon nou fè.** Anpil fwa, se nan fè lanmou moun trape enfeksyon (se poutèt sa, yo rele enfeksyon sa yo maladi seksyèlman transmisib, sètadi, maladi moun pran nan fè lanmou). Men se pa konsa sèlman moun ka enfekte. Se pou n gade nan paj 263, pou n wè si n gen chans pou n trape yon MST.

Si, malgre n pran medikaman, vajan nou kontinye ap bay dlo blanch oubyen dlo jòn, se pou n kouri al wè travayè sante ki ka konsilte n. Epi tou, si gen posiblite, moun sa a gen dwa voye n fè yon tès pou wè ki kalte enfeksyon nou fè. Gen lòt pwoblèm sante, tankou kansè, paregzanp, ki ka lakòz sekresyon sa yo.

PA BLIYE *Si vajan nou ap bay dlo epi, an menm tan, nou gen doule anba ti vant, nou kapab byen gen yon enfeksyon malouk nan basen. Kouri al chache tretman san pèdi tan! Gade nan paj 272.*

KI PWOBLEM KI KONN LAKÒZ SEKRESYON DWÒL SA YO

Gen divès kalte enfeksyon ki ka lakòz vajan nou bay dlo blanch oubyen dlo jòn. Pi ba a, n ap jwenn lis enfeksyon sa yo ansanm ak siy ki mache ak yo.

Chanpiyon (kandida, ekoulman, chanklèt nan vajan)

Chanpiyon **pa yon Maladi Seksyèlman Transmisib.** Pa gen konplikasyon ladan l. Nou ka pi vit gen chanpiyon lè n ansent, lè n ap pran medikaman pou konbat enfeksyon (antibiyotik), oubyen lè n gen yon lòt maladi tankou, dyabèt oubyen VIH/SIDA.

Siy:

- vajan nou ap bay yon dlo blanch ki pwès tankou lèt kaye oubyen yogurt.
- arebò ak andedan vajan nou tou wouj. Pafwa, li gen dwa senyen.
- nou santi gwo demanjezon (gratèl) andedan ak arebò vajan nou.
- kanal nou boule n, lè n ap pipi.
- vajan nou gen sant mwazi oubyen odè pen k ap kwit nan fou.

Vajinoz bakteryèn

Vajinoz bakteryèn **pa yon Maladi Seksyèlman Transmisib.** Si n ansent, pwoblèm sa a ka lakòz nou akouche anvan lè.

Siy:

- nou santi vajan nou pi mouye pase jan l konn ye.
- vajan nou bay yon sant pwason, sitou lè n fin fè lanmou.
- nou gen ti demanjezon.

Depi n wè dlo k ap soti nan vajan nou gen yon lòt odè oubyen yon lòt koulè, nou mèt mete bab nou alatanp: gen dwa se yon enfeksyon nou genyen.

Trikomonas

Enfeksyon trikomonas pa gen gwo danje, men li ka dekouraje n sèlman ak gratèl. Lè se mesye yo ki trape enfeksyon an, yo pa gen ankenn siy. Men y ap toujou ka bay fanm ki kouche avè yo, paske pijon yo gen dwa chaje ak parazit ki rele trikomonas la.

Siy:

- vajen nou ap bay yon dlo gri oubyen yon dlo jòn ki sanble ak kim savon.
- Vajen nou ap bay yon likid ki gen move lodè.
- arebò ak andedan vajen nou tou wouj; nou gen demanjezon.
- nou santi doulè oubyen tou kannal nou boule n, lè n ap pipi.

Gonore (chòdpis, blenoraji, maladi veneryèn) ak klamidya

Gonore ak klamidya se 2 maladi grav. Men gerizon an ap fèt trapde, si se pa sa, maladi sa yo ka lakòz enfeksyon malouk. Yon lòt bò, moun ki trape yo (kit se fanm, kit se gason) gen dwa pa ka fè pitit ankò.

Lè yon gason fin kouche ak yon moun ki kontamine, siy yo ka pran ant 2 a 5 jou anvan yo parèt. **Men yon gason gen dwa pa gen ankenn siy, malgre l gen enfeksyon an.** Kanta medam yo, yo gen dwa pase de twa semèn oubyen menm de twa mwa anvan yo santi siy enfeksyon sa yo. **Menm si nou pa ko wè siy yo, n ap toujou ka bay lòt moun enfeksyon an - kit se gonore, kit se klamidya, si n deja genyen l.**

Siy fanm genyen:

- vajen fanm a oubyen twou dèyè l ap bay yon dlo jòn oubyen yon dlo vèt
- li gen doulè oubyen kanal li boule l, lè l ap pipi
- li gen lafyèv
- li gen doulè anba ti vant
- li gen doulè oubyen tou, li bay san, lè l ap fè lanmou
- oubyen tou li gen dwa pa gen ankenn siy

Siy gason genyen:

- pijon nèg la ap bay dlo blanch oubyen dlo jòn
- misye gen doulè oubyen, kanal li boule l, lè l ap pipi
- li gen doulè nan boul grenn oubyen boul grenn yo anfle
- oubyen li gen dwa pa gen ankenn siy

Pa bliye ou kapab gen nenpòt nan maladi sa yo san w pa wè ankenn siy.

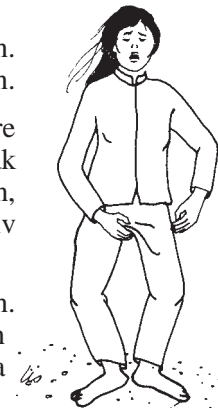
➤ Gonore ak klamidya bay menm siy. Konsa, si gen posiblite, li pi bon pou n chèche tretman pou tou 2 maladi yo alafwa.

Demanjezon (gratèl) nan vajen ak arebò vajen

Anpil pwoblèm gen dwa lakòz demanjezon nan vajen ak arebò vajen. Chanpiyon oubyen trikomonas ka lakòz demanjezon arebò fant vajen an.

Lagal oubyen mòpyon ka lakòz demanjezon nan pwèl fanm oubyen toupri vajen yo. Nou ka konbat lagal ak mòpyon, swa ak renmèd fèy, swa ak medikaman nou ka jwenn nan pifò fanmasi. Pou n jwenn plis enfòmasyon, gade nan liv ki rele **“kote ki pa gen doktè”** a oubyen nan nenpòt lòt liv sou lasante.

Pafwa tou, se savon santi bon oubyen dezodoran ki bay demanjezon. Nou gen dwa gen demanjezon tou, lè n sèvi ak kèk fèy pou n lave vajen nou. Lave vajen an ak bon kou dlo pwòp, pou n wè si demanjezon an pa p sispann.

Tretman:

Si, malgre vaje nou ap bay dlo ki pa santi bon, **nou pa kwè** nou gen yon MST, se pou n sèvi ak medikaman nou pral jwenn la yo:

Medikaman pou n pran, lè vaje nou ap bay vye dlo, si pa gen ankenn chans pou se yon MST nou trape (Ak medikaman sa yo, n ap jwenn tretman pou chanpiyon, trikomonas ak vajinoz bakteryèn.)

Medikaman	Ki kantite pou n pran	Ki lè epi kijan
Tablo I (chwazi youn nan 2 medikaman yo):		
Sipozitwa Klotrimazòl	500 mg	Foure sipozitwa yo byen fon andedan vaje nou. Fòk medikaman an pase yon nwit andedan vaje nou.
Oubyen		
Vyolèt Jenntyan.....	likid 1 %	Tranpe yon ti boul koton nan likid la epi foura l byen fon andedan vaje nou. Fòk nou fè sa pandan 3 nwit youn dèyè lòt. Se pou n wete boul koton an chak maten, lè n reveye.
Tablo II (se pou n pran tou):		
metwonidazòl	2 g (2000 mg)	Se pou n bwè tout konprime yo an menm tan (pa gen danje), sof si n ansent (gade enfòmasyon ki pi ba a).
Si n ansent , fòk nou pa pran tout metwonidazòl la yon sèl kou. Se pou n pran 400 mg, 2 fwa pa jou, pandan 7 Jou.		
PA BLIYE! Lè n ap pran metwonidazòl, nou pa ka bwè bweson (gwòg).		
Gade nan premye tablo ki nan paj 277 la, pou n wè lòt medikaman ki bon, lè se pa yon MST ki fè vaje nou ap bay vye dlo.		

Si vaje nou ap bay yon sekresyon ki pa nòm al epi, an menm tan, nou **PANSE** gen chans pou se yon MST nou trape, se pou n sèvi ak medikaman nou pral jwenn la yo:

Medikaman pou n pran, lè vaje nou ap bay vye dlo, si npanse gen chans pou se yon MST nou trape (ak medikaman sa yo, n ap jwenn tretman pou gonore, klamidya ak trikomonas)

Pran tout medikaman yo

Medikaman	Ki kantite pou n pran	Ki lè epi kijan
Ko-trimoksazòl.....	konprime 480 mg..... (80 mg + 400 mg silfametosazòl)	bwè, yon sèl kou, trimetoprim + 400 mg 10grenn chak jou, silfametosazòl) pandan 3 jou pa gen danje pou sante n)
ak		
doksisiklin	100 mg	bwè, 2 fwa pa jou pandan 7 jou. nou pa ka pran medikaman sa a, lè n ansent ak lè nap bay tete.
ak		
metwonidazòl	2 g (2000 mg)	bwè tout grenn yo, yon sèl kou (pa gen danje pou sante n sof si n ansent (gade pati ki vin anvan an)
PA BLIYE! Ko-trimoksazòl se yon medikaman ki pa koute chè, n ap jwenn li san pwoblèm, men nan kèk peyi, medikaman sa a pa ka trete gonore ankò.		
N ap jwenn lòt medikaman ki bon pou nou nan paj 277 ak paj 278, lè se yon MST ki fè vaje nou ap bay vye dlo. Gade nan tablòl ak nan tablo 5.		

Lè moun gen gwo bouton nan vajen se yon viris ki lakòz sa. Bouton sila yo sanble ak bouton nou konn genyen nan lòt pati nan kò nou. Yon moun gen dwa gen pwoblèm sa a san l pa konnen, sitou si se andedan vajen nan oubyen andedan tèt pijon an bouton yo chita. Menm san tretman, bouton yo ka disparèt, men tou, sa gen dwa pran anpil tan. Alòske, bouton yo kontinye anvlimen chak jou pi plis. Se poutèt sa, moun ki malad la dwe al pran swen.

Siy:

- demanjezon
- yon latriye ti bouton ki kole yonn ak lòt oubyen de twa gwo bouton. Yo fè po nou sanble ak graj.

Lè se fanm ki genyen pwoblèm nan, bouton yo devlope sou 2 bò vajen nan, andedan vajen an ak arebò twou dèyè fanm nan.

Lè se gason ki gen pwoblèm nan, bouton yo devlope sou pijon an (oubyen andedan pijon an menm), sou sak grenn nan oubyen arebò twou dèyè l.

PA BLIYE! *Si se gwo bouton plat kap fè maleng nou genyen, nou kapab byen gen sifilis (gade nan paj apre a). Fòk nou eseye fè yon tèst sifilis epi fòk nou pa suiv tretman nou pral jwenn la a.*

Tretman:

1. Pase yon ti pomad vazlin oubyen lòt renmèd ki sanble ak grès arebò chak bouton pou n pwoteje kote ki pa ko maldad yo.
2. pran yon ti bwa (yon ti bwa dan, paregzanp), tranpe l nan asid triklowo-asetik epi, ak anpil prekosyon, mete yon ti gout tou piti sou chak bouton, jiskaske yo vin tou blan. Nou gen dwa sèvi tou ak asid biklowo-asetik tou.

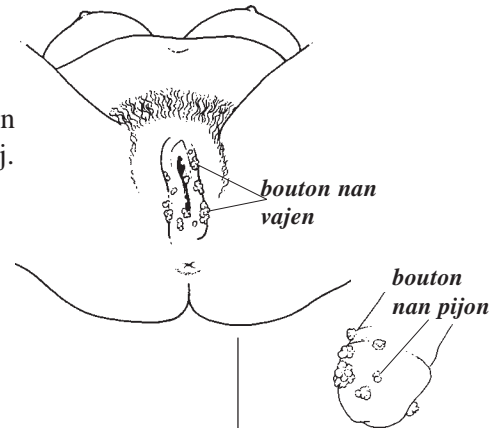
OUBYEN

Ak menm teknik la, mete yon ti gout podofilin 20 % sou chak bouton, jiskaske yo vin fonsè nèt. **Aprè 6 è d tan, fòk nou sèvi ak dlo ak savon pou n retire podofilin nan sou po nou.** Nou pa dwe sèvi ak podofilin, si n ansent.

Si tretman an ap bay rezilta, l ap kite yon ti maleng nan plas chak bouton. Fòk ti maleng sa yo rete pwòp epi byen sèch. Pa al fè lanmou, toutotan maleng yo pa geri nèt. Oubyen tou, si n pa ka kenbe, se pou n fè nèg la mete kapòt. Nan youn oubyen 2 semèn, ti maleng yo ta dwe geri. Siveye pou n wè si yo pa enfekte.

PA BLIYE! *Fanm ki konn gen bouton nan vajen gen plis chans pou yo fè kansè nan ouvèti matris yo (kansè nan kòl matris). Si n konn gen bouton nan vajen, fòk nou ta eseye fè yon Pap test (Papa Nikola) chak ane oubyen chak 2 lane.*

Gwo bouton nan pati entim

➤ Fòk nèg la sèvi ak kapòt kanmèm, toutotan bouton yo pa disparèt nèt kit se nan vajen fanm lan, kit se nan pijon misye a.

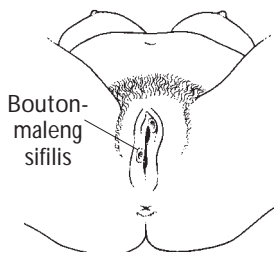
➤ Lè yon fanm ansent, bouton yo devlope pi vit. Si se anpil anpil bouton nou genyen, sa ka lakòz gwo pwoblèm nan moman akouchman an. Fòk nou pale sou sa ak yon travayè sante.

kansè nan kòl matris
Pap test (Papa Nikola)

Bouton-maleng nan vajen oubyen nan pijon gason (ilsè jenital)

➤ Si, yon lè, nou te gen bouton-maleng nan vajen epi nou pa t chache tretman, fòk nou ta eseye fè yon tès sifilis kounye a. Gen kèk peyi ki òganize pwogram tès sifilis gratis.

➤ Si nou ansent, fòk nou ta eseye fè tès sifilis.

KISA KI KONN BA MOUN BOUTON-MALENG NAN PATI ENTIM

Se nan fè lanmou moun trape pifò bouton-maleng oubyen ilsè jenital nan vajen. Nou ka pa ka wè touswit ki kalte maladi nou trape, lè nou gen bouton-maleng nan vajen, paske bouton-maleng sifilis ak bouton-maleng chank konn sanble tankou 2 gout dlo. Bouton-maleng nan pati entim, se youn nan wout pi fasil viris Sida a ka jwenn pou l antre nan kò yon moun.

Sifilis

Sifilis se yon MST trè grav ki sakaje maladi la nan tout kò l epi ki ka dire plizyè ane. Se yon mikwòb ki bay moun maladi sa a. Si maladi la kòmanse chache tretman bonè, l ap jwenn medikaman ki ka trete MST sa a.

Siy:

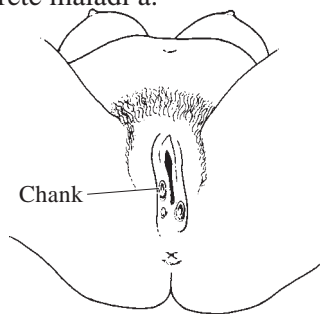
- Premye siy ki parèt la ka sanble swa ak yon ti bouton, swa ak yon zanpoud, swa ak yon ti maleng plat ki chaje ak pi, oubyen tou yon ti maleng ki ouvè. Premye siy sa a **san doulè**. Bouton-maleng nan pa p pran plis pase de twa jou oubyen de twa semèn pou l disparèt poukont li. Men maladi a ap kontinye layite kò l nan kò moun nan.
- Apre kèk semèn oubyen kèk mwa, maladi la gen dwa gen malgòj, lafyèv, yon latriye ti bouton sou kò l (sitou nan pla men ak nan pla pye), maleng nan bouch ak jwenti anfle. Lè sa a, l ap ka bay lòt moun maladi a tou. Tout siy sa yo ap disparèt poukont yo, men maladi a, li menm, l ap kontinye vane pou pi devan.

Si moun ki gen sifilis la pa jwenn swen, li ka trape maladi kè, li ka vin kokobe (paralizi), li ka vin fou e li ka menm pèdi lavi l.

Gwosès ak sifilis. Yon fanm ansent ki gen sifilis ka bay tibebe a maladi a depi nan vant. Tibebe a gen dwa fèt anvan lè (prematire), li ka fèt ak enfimite, oubyen tou li ka fèt tou mouri. Nou ka evite pwoblèm sa a, si n fè tès sifilis, pou n ka konnen - sizoka pa ka- pou n chache tretman pandan gwosès la. Si rezilta tès la pozitif pou fanm ansent lan oubyen pou mari li, fòk yo tou 2 pran yon piki bezatyl penisilin nan misk (2,4 milyon inite), chak semèn, pandan 3 semèn.

Chank

Se yon mikwòb ki ba moun chank. Maladi sa a se yon MST. Si maladi la chache tretman san pèdi tan, l ap jwenn medikaman ki trete maladi a.

Siy:

- youn oubyen plizyè ti bouton-maleng nan vajen oubyen nan twou dèyè. Ti maleng sa yo senyen ti krik ti krak. Yo mou epi yo fè moun mal.
- absedlenn se (glann lenfatik nan lenn yo ki anfle). Sa bay gwo doulè.
- yon ti lafyèv lejè.

Tretman:

Medikaman pou bouton-maleng nan pati entim (medikaman sa yo ka trete ni sifilis ni chank)		
Medikaman	Ki kantite pou n pran	Ki lè epi kijan?
penisilin bennzatin.....	2,4 milyon inite.....	Yon piki nan misk (EM)
Ak		
eritwomisin.....	500mg.....	Bwè yon grenn, 3 fwa pa jou, pandan 7 jou
Pa Bliye:		
<ul style="list-style-type: none"> • Si, aprè 7 jou, bouton-maleng yo pa ko fin disparèt nèt, se pou n kontinye pran eritwomisin nan pandan 7 lòt jou ankò. • Si n fè alèji ak penisilin, se pou n pran eritwomisin nan sèlman. Men , fòk nou bwè yon grenn 500mg, 3 fwa pa jou pandan 15 jou. 		
N ap jwenn lòt medikaman ki bon pou ti bouton-maleng nan pati entim, nan paj 278, nan tablo 3 ak nan tablo 5.		

Fòk nou kenbe bouton-maleng ki sou pati sèksyèl nou pwòp. Se pou n lave yo ak dlo ak savon chak jou epi n seche yo byen seche. Pa itilize menm sèvyèt ak lòt moun.

PABLIYE! *Nan fè lanmou, viris Sida a ka pase trapde nan bouton-maleng ki nan pati entim. Pou n pwoteje tèt nou kont sida, fòk nou pa fè lanmou, lè nou menm oubyen mari nou gen mòd bouton-maleng sa yo.*

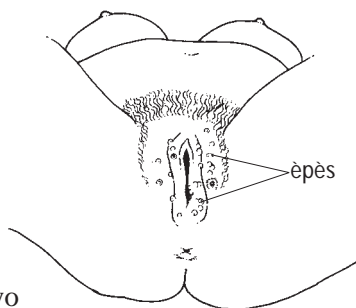
Èpès jenital (sa vle di nan pijon oubyen nan vajen)

Se yon viris ki bay moun MST ki rele èpès jenital la. Viris sa a gen dwa atake yon moun, nan pati entim, oubyen nan bouch. Ak maladi sa a, moun nan vin gen yon seri bouton-maleng k ap ale vini sou li, mwa aprè mwa, ane aprè ane. Pa gen gerizon pou maladi èpès, men gen kèk tretman ki ka bay malad la yon ti soulajman.

Se pa tout bouton-maleng èpès nan bouch moun trape nan fè lanmou. Bouton -maleng èpès konn pouse nan bouch timoun tankou granmoun, lè yo gen grip oubyen lafyèv

Siy:

- pikotman, demanjezon oubyen doulè nan tout pati entim oubyen nan kwis.
- Ti bouton plen pi ki kite maleng nan pati entim nou, lè yo pete. Maleng sa yo fè moun mal.

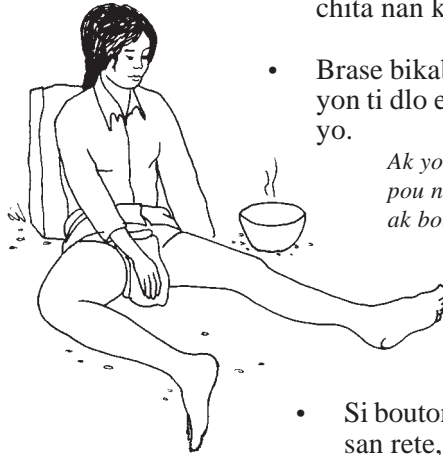
Premye fwa bouton-maleng èpès yo vini, yo ka dire 3 semèn oubyen plis pase 3 semèn. Lè sa a, nou ka gen lafyèv, maltèt, kò fè mal, frison ak absedlenn. Depi sou dezyèm fwa a, enfeksyon an ap mwen grav.

➤ *Bouton-Maleng èpès gen dwa gaye sou tout kò yon moun ki gen SIDA. Akòz Sida a, y ap pran plis tan anvan yo disparèt.*

Tretman pou èpès jenital:

Pou n ka jwenn soulajman:

- Depi n santi bouton yo ap pouse, se pou n mete glas sou yo.
- Mete yon konprès nou mouye nan dlo sou bouton-maleng yo. Sèvi ak dlo ki pwòp.

- Plen yon kivèt ak dlo fre ki byen pwòp epi chita nan kivèt la.
- Brase bikabonat oubyen lanmidon mayi nan yon ti dlo epi pase pat la sou bouton-maleng yo.

Ak yon konprès, gen posibilite pou n jwenn yon ti soulajman ak bouton-maleng yo.

- Si bouton-maleng yo ap fè ale vini sou nou san rete, eseye sèvi ak medikaman ki rele “asiklovir” la. Malgre medikaman sa a pa ka geri èpès la nèt, l ap ban nou soulajman ak doulè a epi bouton-maleng yo ap disparèt pi vit.

- Nou gen dwa suiv konsèy ki nan paj 275 yo tou.

PA BLIYE!

- *Lè n fin manyen bouton-maleng, fòk nou lave men nou byen lave ak savon.*
- **Tanpri souple, pa mete men an ni nan je pa n, ni nan je pitit nou.** Enfeksyon èpès nan je se yon pwoblèm ki grav anpil.
- *Pa eseye fè lanmou, lè nou gen bouton-maleng èpès. Si se pa sa, n ap bay mari nou èpès.*

Gwosès ak èpès. Yon fanm ansent ki gen èpès ka kontamine tibebe a trapde, si l gen bouton-maleng yo sou li, nan moman akouchman an. Tibebe sila a gen dwa rankontre gwo danje. Si n gen pwoblèm sa a, fòk se lopital n al akouche. Nan yon lopital, yo kapab fè n sezaryèn. Konsa, tibebe a ap gen chans pou l pa kontre ak enfeksyon an. Oubyen tou, y ap ka ba l medikaman touswit apre akouchman an.

SIDA NAN LANG FRANSE (SYNDROME DE L'IMMUNO DÉFICIENCE ACQUISE)

SIDA se yon MST. Se yon viris ki rele VIH ki bay li. Pou n pran maladi a, fòk san, likid vajen oubyen dechay yon moun ki deja gen viris la antre nan kò n.

Nan fè lanmou, fanm lan ka trape VIH pi fasil pase gason.
Menm si nou wè yon moun anfòm kon bas, li ka ban n viris la.

Pa gen gerizon pou SIDA. Si n kapab, fò nou pa janm fè lanmou ak yon moun ki gen chans pou l gen VIH oubyen SIDA. Si n vle pwoteje tèt nou, se pou n sèvi ak kapòt, chak fwa nap fè lanmou.

EPATIT B (LAJÒNIS)

Epatit B se yon enfeksyon ki gen gwo danje. Viris ki lakòz enfeksyon sa a atake fwa maladi la. Pou n pran maladi a, fòk san, krache, likid vajen oubyen dechay yon moun ki enfekte antre nan kò yon lòt moun. Viris la soti nan kò yon moun pou l antre nan kò yon lòt trapde, sitou lè 2 moun yo ap fè bagay.

Men siy yo:

- moun nan gen lafyèv
- li pa gen apeti
- li santi fatig ak feblès
- je l ak/oubyen po l tou jòn
- pipi l fonse epi tata l gen yon vye koulè blanch
- li gen dwa pa gen ankenn siy tou

Tretman:

Pa gen medikaman pou maladi a. An reyalite, medikaman ka deranje fwa moun nan pi plis ankò.

Pifò moun ki fè Epatit B konn rive jwenn yon alemye. Men de twa pami maladi yo gen dwa vin gen pwoblèm fwa ki pa janm ka trete. Pami pwoblèm sa yo, nou jwenn kansè tou. Si n fè Epatit B, se pou n pran valè repo n ka pran epi se pou n manje bagay nou ka dijere san pwoblèm. **Fòk nou fè pou pi piti 6 mwa san bwè gwòg, kèlkeswa gwòg la.**

Gwosès ak epatit. Si n gen nenpòt nan siy epatit yo pandan nou ansent, se pou n kouri al wè yon travayè sante. Petèt, n ap ka pran vaksen pou n anpeche tibebe a trape maladi a.

Kèk lòt MST

➤ Moun ki deja enfekte ak MST ap pran SIDA pi fasil, paske VIH la, sa vle di viris ki bay SIDA a, ka pase nan bouton-maleng nou genyen, pou l antre nan kò nou. VIH la ka sikile san pwoblèm tou nan dlo k ap soti nan pati entim nou.

SIDA

➤ Si mari nou gen de twa nan siy sa yo, nou pa dwe kouche avè l toutotan l pa fin refè. Se pou n pale ak yon travayè sante pou n konn si n ka pran vaksen.

kansè

Konplikasyon nan MST yo

Lòt pwoblèm ki ka ba fanm doulè anba ti vant

➤ Pou bare wout Maladi Enflamasyon nan Basen, fòk nou toujou trete MST yo kòm sa dwa. Pa bliye:

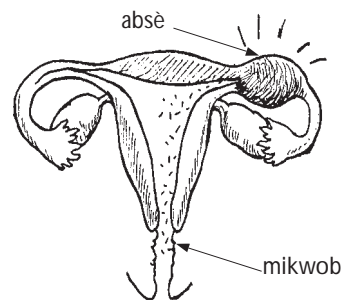
- pran tout medikaman yo preskri n.
- fè mari n suiv tretman tou.
- pa antre nan kontak seksyèl, toutotan ni nou menm, ni mari n pa fin pran tout medikaman yo epi toutotan tout siy yo pa disparèt.

MALADI ENFLAMASYON NAN BASEN

Maladi Enflamasyon nan Basen se non yo ba enfeksyon medam yo fè nan kèlkeswa pati repwodiksyon ki anba ti vant yo. Anpil fwa, yo konn rele maladi a “enfeksyon nan basen” tou.

Nou ka fè maladi sa a, lè n te deja gen MST ki pa t jwenn bon jan tretman, sitou si se te gonore oubyen klamidya. Nou ka fè maladi a tou, lè n fèk fin akouche oubyen tou lè n fèk fin fè yon fos kouch oubyen yon avòtman.

Jèm mikwòb ki bay enfeksyon nan basen pase nan vajen pou monte nan kòl matris jis yo rive nan matris la, nan twomp Falòp yo ak ovè yo. Si enfeksyon sa a pa jwenn tretman anvan l twò ta, li gen dwa bay malad la gwo doulè tanzantan; li gen dwa lakòz tou lòt maladi grav oubyen lanmò. Yon enfeksyon nan twomp Falòp gen dwa kite mak (sikatri). Ak sikatri sa yo, malad la gen dwa vin pa ka fè pitit oubyen tou, si l rive ansent, gwosès la ka al devlope andeyò matris la (gwosès nan twomp oubyen gwosès ekstra-iteren).

Men siy yo (nou ka gen youn oubyen plizyè youn ladan yo):

- nou gen doulè anba ti vant
- nou gen gwo lafyè
- nou santi n malad anpil/nou santi gwo feblès
- vajen nou ap bay yon dlo vèt oubyen yon dlo jòn ki santi move
- nou gen doulè oubyen tou nou bay san, lè n ap fè lanmou.

Tretman:

San pèdi tan, se pou n kòmanse bwè tout medikaman ki nan paj k ap vini an. Si, apre 2 jou + 2 nwit (48 è d tan), nou pa santi n refè, si lafyè oubyen vomisman ap sakaje n oubyen tou si n fèk sot fè pitit oubyen avòtman, fòk nou **kouri al lopital oubyen nan youn sant sante**. Kapab byen se medikaman ki fò anpil nou oblije pran nan venn (piki).

Medikaman pou enfeksyon nan Basen

(Kòm se, alòske, plizyè jèm mikwòb ki mete ansanm pou bay enfeksyon an, tretman an dwe fèt ak 3 medikaman.)

Pran tout medikaman sa yo:

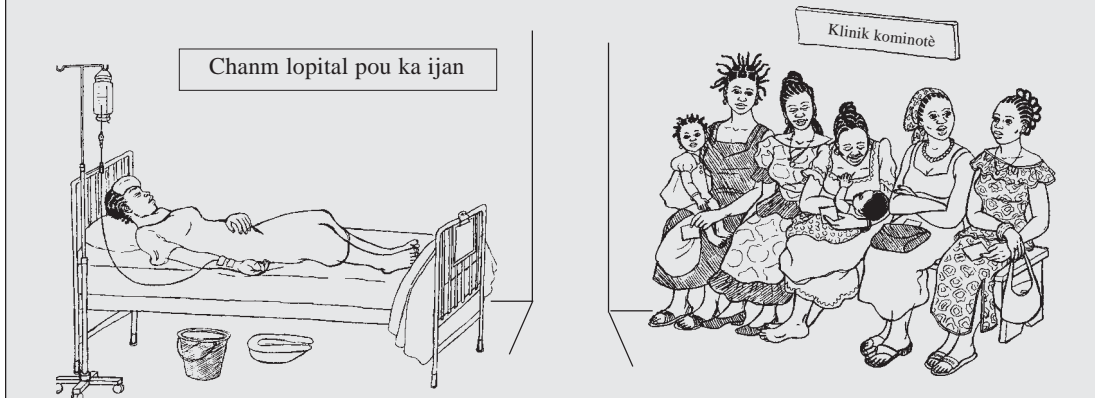
Medikaman	Ki kantite pou n pran	Ki lè epi kijan pou n pran yo
nòfloksasin Ak	800 mg	bwè medikaman an yon sèl kou (pa pran l, lè n ansent, lè n ap bay tete ak lè n pa ko gen 16 lane).
doksisiklin Ak	100 mg	bwè medikaman an 2 fwa pa jou, pandan 10 jou (pa pran l, lè n ansent ak lè n ap bay tete).
metwonidazòl	500 mg	bwè medikaman an 2 fwa pa jou, pandan 10 jou.

Nan tablo nimewo 4 ki nan paj 278 la, n ap jwenn lòt medikaman ki bon pou enfeksyon nan basen tou.

Mari m t ap travay kòm pwofesè lekòl nan yon ti vil ki byen lwen bouk kote n ap viv la. Nan yon lane, se kèk fwa sèlman, misye te konn vin wè m. Kèk tan apre youn nan vizit li yo, m te vin malad anpil. M te gen gwo lafyèv ak gwo doulè anba ti vant. M pa t konn ki kote maladi a te soti... M te eseye pran remèd doktè fèy nan bouk lan te ban mwen, men sa pa t bay ankenn rezilta. M pa t vle pati kite bouk la pou m al chache laswenyay paske, yon bò, m pa t vle kite timoun yo poukont yo, yon lòt bò, m pa t gen anpil lajan. Nan jwèt konsa, maladi a te vin si tèlman grav, vwazen yo te panse m ta pral mouri. Se konsa yo te mete m nan yon kamyon pou mennen m nan lopital ki pi pre a — gen 144 km ki separe bouk nou an ak lopital sila a.

Men sa doktè nou te jwenn lopital la te di: se yon gonore m te genyen ki ban m yon enfeksyon malouk anba ti vant. Apre konsiltasyon an, doktè a te di fòk mwen pran medikaman pandan anpil tan, pou m ka jwenn gerizon. Yon lòt bò, toujou dapre doktè a, m pa p ka fè pitit ankò. Jounen jodi a, kisa pou m di? Pa pito m te konnen pou m te pran medikaman ki t ap bon pou mwen yo, lè maladi a te fèk antre sou mwen!

— Repiblik Santrafrikèn

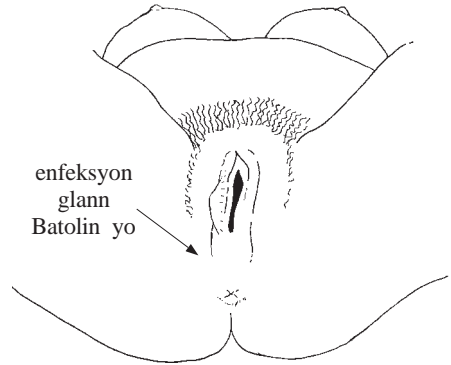

➤ *Si n kòmanse trete MST yo bonè, nou ka bare wout tout konplikasyon*

Anplis Maladi Enflamasyon Nan Basen, MST yo ka ba fanm lòt pwoblèm tou. Fanm ki pa chache bon jan tretman, lè MST antre sou yo, gen plis chans pou yo gen pwoblèm esterilite (gade nan paj 229) ak pwoblèm gwosès ekstra-iteren, sètadi gwosès nan twonp (gade nan paj 73). MST yo ka bay pwoblèm sa yo tou:

ENFLAMASYON NANVAJEN (ENFEKSYON NAN GLANN BATOLIN)

Anvan n rive lwen andedan vajen nou, n ap jwenn 2 ti moso chè ki rele “glann Batolin”. Se yo ki bay yon likid ki fè vajen nou toujou yon ti jan mouye. Pafwa, jèm mikwòb antre andedan n epi yo enfekte youn oubyen tou 2 glann sa yo.

Siy yo:

- Pati ki pi fonsè nan po vajen nou an vin anfle, li vin cho epi l kòmanse fè n mal. Alòske, se yon sèl bò nou gen pwoblèm nan.
- Kèk fwa tou, nou ka gen enflamasyon an san n pa gen doulè.

Se pa toutan enfeksyon an soti nan yon MST, men anpil fwa, se fanm ki gen gonore oubyen klamidya ki trape l.

Tretman:

1. Tranpe yon moso twal nan yon dlo cho ki pwòp epi mete l kote ki anfle a. Pou n pa boule, fòk nou pa sèvi ak yon dlo ki twò cho. Fè remèd la kantite fwa n kapab, jiskaske kote ki anfle a pete pou tout pi soti oubyen jiskaske l dezanfle.
2. An menm tan, ni madanm, ni mouche dwe pran medikaman pou gonore ak klamidya. Ale nan tablo ki gen medikaman yo, nan paj 266.
3. Si pati ki malad la kontinye fè n mal epi l refize dezanfle, se pou n al wè yon travayè sante konpetan ki ka fann li pou tout pi ki ladan ka soti.

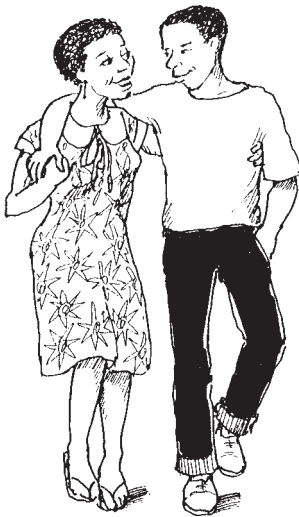
PWOBLÈM TIBEBE KI FÈK FÈT

Fanm ansent ki gen gonore oubyen klamidya gen dwa kontamine pitit yo, lè y ap akouche. Jèm mikwòb gonore yo ka enfekte je tibebe ki fèk fèt (enfeksyon an rele: “konjonktivit tibebe ki fèk fèt”). Pou n bare wout maladi sa a ki ka fè tibebe avèg, se pou n mete pomad antibyotik nan je tibebe yo, touswit apre akouchman. Kanta jèm mikwòb klamidya yo, yo ka lakòz tibebe ki fèk fèt trape nemoni.

Lè n gen yon MST, fòk nou pran medikaman nou wè nan chapit sa a konseye n pran yo pou n ka jwenn gerizon. Men annatandan, pou n ka jwenn yon ti soulajman ak anmèdman MST a ap ban nou:

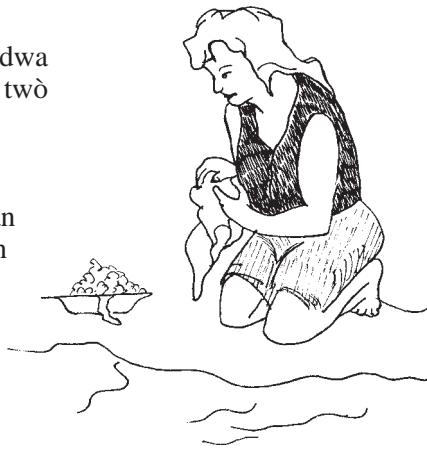
1. 2 fwa pa jou, se pou n fè 15 minit chita nan yon kivèt dlo tyèd. Kontinye fè remèd la jiskaske n jwenn yon ti soulajman. Si n panse nou gen chanpiyon, nou gen dwa pite sitwon oubyen tou nou gen dwa mete vinèg, yogout oubyen lèt kaye nan kivèt dlo tyèd la.

2. Fòk nou pa rekòmanse kouche ak gason, toutotan n pa ko santi n refè.
3. Se pou n fè yon jan pou n toujou mete kilòt koton sou nou. Sa ap pèmèt pati entim nou pran van e konsa, gerizon an ap vin pi vit.
4. Se pou n lave kilòt nou chak jou epi se pou n mete yo seche nan solèy. Solèy la ka touye jèm mikwòb ki bay enfeksyon.

5. Lè n gen doulè, nou gen dwa pran yon medikaman ki pa twò fò.

6. Si n gen ilsè (maleng) nan pati entim nou epi nou gen gwo doulè, lè n ap pipi, se pou n vide dlo pwòp sou vajen nou, chak fwa n ap pipi. Oubyen tou, se pou n toujou chita nan yon kivèt dlo fre, lè n ap pipi.

Kijan pou n jwenn soulajman

medikaman pou doulè

Lòt medikaman pou MST

➤ *Chapit sa a bay avètisman pou tout medikaman fanm ansent ak /oubyen fanm k ap bay tete pa dwe pran. Si n jwenn yon medikaman san avètisman, nou ka pran l san pwoblèm, menm lè n ansent ak lè n ap bay tete.*

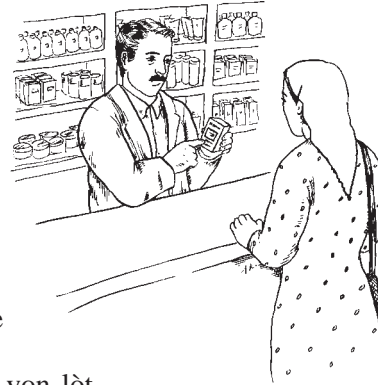
➤ *Anvan n pran kèlkeswa medikaman an, fòk nou gade tout sa yo di sou li nan “Paj Vèt” yo. Kapab byen gen plis bagay nou dwe konnen sou medikaman sa a.*

➤ *Si n pa fin konnen ki medikaman ki pi bon pou yon pwoblèm sante, se pou n pale ak yon travayè sante oubyen ak yon famasyon. Se yo menm ki ka di n ki medikaman k ap bay pi bon rezilta nan zòn kote n ap viv la.*

Nan plizyè paj nan chapit sa a, yo montre n ki medikaman ki bon pou MST ak lòt pwoblèm sante. Yo chwazi medikaman sa yo paske:

- yo bay bon rezilta (yo geri maladi a).
- n ap jwenn yo fasil.
- yo pa koute twò chè.

Men yo vann plizyè kalte medikaman, divès kote sou latè. Medikaman sa yo pa koute menm valè kòb toupatou. Konsa tou, kapab byen gen youn nan medikaman yo nou pa rive jwenn nan zòn kote n ap viv la oubyen tou nou gen dwa jwenn yon lòt kalte medikaman ki bon epi ki, an menm tan, pi bon mache pase sa nou jwenn nan liv la.

Nou kapab byen oblije pran yon lòt medikaman nan plas medikaman nou jwenn nan liv la, si:

- nou ansent oubyen n ap bay tete epi medikaman nou wè nan liv la pa bon pou fanm ki nan eta sa a.
- MST n ap eseye trete a vin ka reziste devan medikaman an (gade pi ba a).
- nou fè alèji ak medikaman an. Anpil fwa, nou jwenn moun ki fè alèji ak penisilin oubyen ak antibyotik ki soti nan fami silfa. Ale nan paj 480 pou n wè Kijan n ka ranplase yon antibyotik ak yon lòt. Nan pati sa a, pou chak MST, n ap jwenn kèk lòt medikaman ki bon tou. Pa bliye pi fòk maladi yo konn gen de twa MST alafwa, oubyen tou, anplis MST a, yo konn gen lòt pwoblèm nan pati entim yo. Ki donk, anpil fwa, y ap gen pou yo pran plis pase yon medikaman. Kèlkeswa medikaman nou chwazi yo, fòk nou fè kou n konnen pou n pran yo kòm sa dwa (gade nan paj ka p vini an).

MIKWÒB KI REZISTE DEVAN MEDIKAMAN.

Lè n ap sèvi ak antibyotik nan tretman MST ak lòt maladi, li enpòtan anpil pou n fin pran kantite medikaman n ap pran an. Lè yon maladi pa pran dòz li dwe pran an — oubyen, si l sispann pran medikaman an, anvan tretman an fin fèt — tout jèm mikwòb ki enfekte l yo pa p fin mouri. Jèm ki pi fò yo ap ret vivan epi y ap fè pitit. Ak jèm sa yo, maladi a ap pran lòt fòm ki pi rèd. Konsa, medikaman ki te konn trete maladi a lontan pa p ka fè anyen pou li ankò. Se sa yo rele rezistans devan medikaman.

Se konsa, paregzanp, anpil kote sou latè, gonore reziste devan medikaman ki te konn trete l san pwoblèm. Se pou n pale ak yon travayè sante pou n ka konnen si, nan zòn bò lakay nou, gen MST ki reziste devan medikaman. Travayè sante a ap di n tou ki pi bon tretman nou ka jwenn pou mòd MST sa yo nan zòn kote n ap viv la.

Tablo nimewo 1 Lòt Medikaman nou ka pran, si vajen nou ap bay vye dlo, alòske nou pa gen ankenn chans pou se yon trape (*Medikaman sa yo bon pou enfeksyon nan vajen ki, alòske, pa gen ankenn rapò ak maladi seksyèlman transmisib*)

Pou enfeksyon nan vajen chanpiyon lakòz:

- mikonazòl, ovil 200 mg: antre yon ovil byen fon nan vajen nou chak swa, pandan 3 jou, youn dèyè lòt.
- nistatin, ovil 100.000 inite: antre yon ovil byen fon nan vajen nou chak swa, pandan 7 jou, youn dèyè lòt.
- vinèg: melanje 3 ti kiyè vinèg blan ak 1 lit (oubyen yon boutèy ka) dlo bouyi ki fin frèt (oubyen tou nou gen dwa mete yon ti kiyè vinèg nan yon tas dlo). Tranpe yon boul koton ki pwòp nan melanj nan epi antre l byen fon nan vajen nou. Fè sa chak swa, pandan 3 jou, youn dèyè lòt. Lè n leve chak maten, se pou n wete boul koton an.

Pou enfeksyon nan vajen trikomonas oubyen bakteri lakòz (trikomonz ak vajinoz bateryèn):

- metwonidazòl: 2 g (2000 mg) - bwè tout yon sèl kou (pa gen danje). **Si n ansent**, nou pa dwe pran tout dòz la yon sèl kou. Se pou n bwè pito 400 mg, 2 fwa pa jou, pandan 7 jou.
- metwonidazòl - ovil: antre yon ovil byen fon nan vajen nou, 2 fwa pa jou, pandan 10 jou.
- tinidazòl: pran menm dòz yo bay pou metwonidazòl (gade pi wo a).

Tablo nimewo 2 Lòt medikaman nou ka pran, si vajen nou ap bay vye dlo, alòske nou riske gen yon MST

(*Tablo sa a gen medikaman ki bon pou gonore ak klamidya. Kòm moun toujou gen anpil pwoblèm pou yo distenge siy 2 enfeksyon sa yo, se pou n pran medikaman pou tou 2. Medikaman yo bon tou pou gason ki trape enfeksyon sa yo. Se ak metwonidazòl pou n rezoud pwoblèm trikomonas. Ale nan tablo nimewo 1 an).*)

Pou gonore:

- nòfloksasin: bwè 800 mg, yon sèl kou }
 - sipwofloksasin: bwè 500 mg, yon sèl kou }
 - seftriyaksòn: pran 250 mg nan yon sèl piki nan misk
 - kanamisin: pran 2 gram nan yon sèl piki nan misk
 - sefiksim: bwè 400 mg, yon sèl kou
- (**nou pa dwe pran ni youn, ni lòt, si n ansent, si n ap bay tete oubyen si n pa ko gen 16 lane**)
- (**pa pran kanamisin, si n ansent oubyen si n ap bay tete**)

Pou klamidya

- tetrasiklin: bwè 500 mg, 4 fwa pa jou, pandan 7 jou
- eritwomisin: 500 mg, 4 fwa pa jou, pandan 7 jou
- amoksisiklin: 500 mg, 3 fwa pa jou, pandan 7 jou

Fè kou n konnen pou n pran medikaman yo kòm sa dwa

Lè n ap suiv tretman pou MST, pa bliye:

- toujou fè mari n suiv tretman tou.
- toujou pran tout dòz yo mande n pou n pran an.
- sispann al nan rapò seksyèl epi pa rekòmanse toutotan siy yo pa disparèt nèt epitou toutotan ni nou menm, ni mari n pa ko fin pran tout medikaman yo.
- al wè yon travayè sante, si n pa santi n refè, lè n fini ak tretman an.
- chache jwenn plis pwoteksyon, lè moman an rive pou n re kòmanse fè bagay.

Tablo nimewo 3 Lòt medikaman ki bon pou bouton-maleng nan pati entim

(Medikaman sa yo ka trete sifilis ak chank, lè maladi sa yo fèk parèt. Kòm li difisil anpil pou n konnen kisa k ban n bouton-maleng nan pati entim, se pou n suiv tou 2 tretman yo.)

Pou sifilis:

Pi bon remèd pou sifilis ki fèk parèt se benzatin penisilin, 2,4 milyon inite, nan yon sèl piki nan misk. Si n fè alèji ak penisilin, nou ka pran pito:

- doksisisiklin: bwè 100 mg, 2 fwa pa jou, pandan 15 jou
(Pa pran l, si n ansent oubyen si n ap bay tete)
- tetrasiklin: bwè 500 mg, 4 fwa pa jou, pandan 15 jou
(Pa pran l, si n ansent oubyen si n ap bay tete)
- eritwomisin: bwè 500 mg, 4 fwa pa jou, pandan 15 jou (eritwomisin ap trete chank tou)

Pou chank:

Pi bon remèd pou chank se eritwomisin. Se pou n bwè 500 mg, 3 fwa pa jou, pandan 7 jou. Men kèk lòt medikaman ki ka trete chank tou:

- sipwofloksasen: bwè 500 mg, yon sèl kou
(Pa pran l si n ansent, si n ap bay tete oubyen si n pa ko gen 16 lane)
- seftriyaksòn: pran 250 mg nan yon sèl piki nan misk
- ko-trimoksazòl 480 mg (chak grenn gen 80 mg trimetoprim + 400 mg silfametoksazòl): Se pou n bwè 2 grenn, 2 fwa pa jou, pandan 7 jou.

Tablo nimewo 4 Lòt medikaman ki bon pou enfeksyon nan basen

(Alòske, se plizyè jèm mikwòb ki mete ansanm pou ba fanm maladi sa a. Si n kapab, nou dwe pran 3 medikaman.)

Chwa nimewo 1 an:

- nòfloksasin: bwè 800 mg, yon sèl kou **(pa pran l si n ansent, si n ap bay tete oubyen si n pa ko gen 16 lane)**
- doksisisiklin: bwè 100 mg, 2 fwa pa jou, pandan 10 jou **(pa pran l si n ansent oubyen si n ap bay tete)**
- metwonidazòl: bwè 500 mg, 3 jwa pa jou, pandan 10 jou`.

Nan plas nòfloksasin nan, nou gen dwa pran nenpòt nan medikaman sa yo:

- seftriyaksòn : yon sèl piki 250 mg nan misk
- sefiksin: bwè 400 mg yon sèl kou, yon sèl fwa
- ko-trimoksazòl: bwè 480 mg (80 mg trimetoprim + 400 mg silfametoksazòl) : bwè 5 grenn 2 fwa pa jou pandan 3 jou
- sipwofloksasin: bwè 500 mg yon sèl ko, yon sèl fwa **(pa pran l, si n ansent, si n ap bay tete oubyen si n pa ko gen 16 lane)**
- kanamisin: yon sèl piki 2g nan misk **(pa pran l si n ansent oubyen si nap bay tete)**

Nan plas doksisisiklin nan, nou gen dwa pran nenpòt nan medikaman sa yo:

- tetrasiklin: bwè 500 mg, 4 fwa pa jou, pandan 10 jou **(pa pran l si n ansent oubyen si n ap bay tete)**
- eritwomisin: bwè 500 mg, 4 fwa pa jou, pandan 7 jou
- amoksisiklin: bwè 500 mg, 3 fwa pa jou, pandan 10 jou

Tablo nimewo 5 Medikaman pou moun ki gen anpil chans pou yo trape divès kalte MST

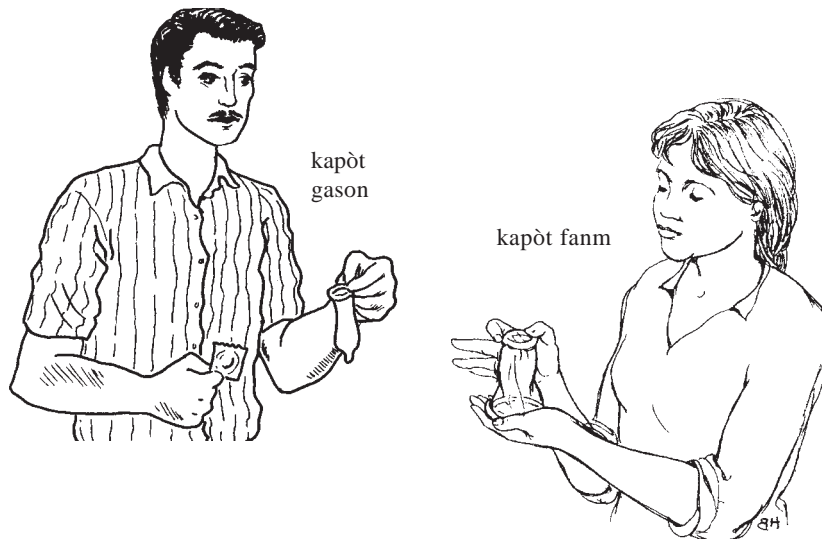
(Medikaman nou pral jwenn la a kapab bon anpil pou fanm ki gen anpil chans pou yo trape divès kalte MST sètadi, tout fanm kap fè bagay san pwotèksyon ak plizyè gason. Li ka trete ni gonore ki reziste devan medikaman, ni klamidyà, ni ilsè (maleng) nan pati entim. Men li koute chè anpil epi nou gen dwa gen pwoblèm pou n jwenn li.)

- azitwomisin: bwè 1 gram, yon sèl kou

1 gram medikaman sa a ap sifi pou prèske tout fanm. Yon lè konsa, kèk malad gen dwa oblije pran 2 grenn pou yo ka geri nèt. Men ak yon dòz konsa, noze ak vomisman gen dwa sakaje yo.

PREVANSYON KONT MST

- Chache Sante Seksyèl (ale nan chapit sou “sante seksyèl” la).
- Sèvi ak kapòt chak fwa n al nan rapò seksyèl. Pou n konn Kijan pou n ankouraje mari n sèvi ak kapòt, gade nan paj 188.

- Si mari n pa p mete kapòt, se pou n sèvi swa ak espèmizid sèlman, swa ak espèmizid ansanm ak dyafram. Sa ka yon ti jan pwoteje n kont gonore ak klamidya.
- Apre yon kontak seksyèl, se pou n lave vajen nou sou deyò, sa vle di san n pa voye dlo andedan l.
- Touswit apre yon rapò seksyèl, se pou n degaje n pou n pipi.
- Pa sèvi ak douch vajinal, sa vle di pa flite ankenn pwodui andedan vajen nou, swadizan pou n byen lave l. Douch pou vajen (oubyen dlo ak savon) pa bon ditou pou ti likid natirèl vajen nou fè poukont li, pou pwòp pwoteksyon l. Lè vajen nou sèch, li gen dwa blese lè n ap fè bagay. Konsa, viris SIDA ak jèm mikwòb lòt MST ap antre nan kò n pi fasil.

Ann Travay pou Chanjman

➤ *Prevansyon kont MST ka pwoteje ni nou menm, ni mari n kont maladi grav ak pwoblèm esterilite.*

kontak seksyèl ak vajen sèch

Kapòt ap:

- pwoteje n kont VIH/SIDA ak lòt MST yo.
- pwoteje sante mari n.
- pwoteje n kont gwosès nou pa swete.

Pa al nan kontak seksyèl, lè n gen siy MST. Pa al nan rapò seksyèl nonplis, lè mari nou gen siy MST.

Sèvi ak kapòt!

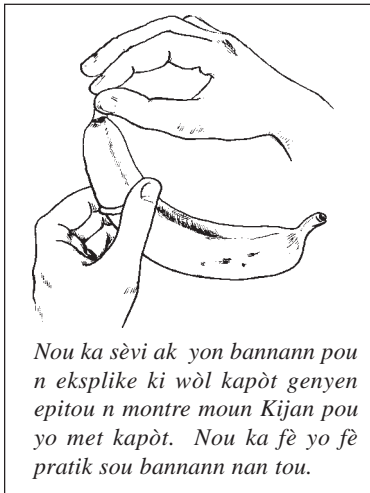
ANN TRAVAY POU MOUN KAP VIV NAN KOMINOTE A KA PWOTEJE TÈT YO PLIS, LÈ Y AP FÈ BAGAY.

Maladi seksyèlman transmisib yo reprezante yon gwo pwoblèm sante pou tout kominote a. Pou n ankouraje moun fè prevansyon kont MST nan kominote kote n ap viv la, nou ka:

- eksplike tout moun - kit se gason, kit se fanm - kijan MST ap mete sante yo ak sante fanmi yo an danje. Lè anpil fanm rasanble, tankou: lè y al nan mache oubyen nan sant sante, se pou n pwofite eksplike yo Kijan moun trape MST epi kijan moun ka fè prevansyon kont MST.
- reflechi ansanm ak lòt moun pou n wè kisa n ka fè pou n konvenk mesye yo sèvi ak kapòt. Chache bèl pawòl pou n di yo epi fè repetisyon sou sa an gwoup.

rale-mennen-kase pou plis pwoteksyon nan kontak seksyèl yo

Nou ka sèvi ak yon bannann pou n eksplike ki wòl kapòt genyen epi pou n montre moun Kijan pou yo met kapòt. Nou ka fè yo fè pratik sou bannann nan tou.

Si misye di:
"ak kapòt
bagay la pa p
dous menm
jan an..."

M ap reponn li:
ou ka menm dire
plis. Konsa
l ap pi dous ni
pou ou, ni pou
mwen

- Fè yon jan pou toujou gen kapòt nan kominote a. Goumen pou moun ka jwenn kapòt gratis oubyen pou yon ti monnen, kit se nan men travayè sante ak nan sant sante, kit se nan boutik, nan restoran ak nan kafe.
- ba kèk gason fòmasyon pou yo ka ouvri je lòt mesye yo sou kesyon itilizasyon kapòt.
- fòme yon asosyasyon ki ap gen pou l brase lide sou pwoblèm sante yo. Ladan yo, se pou n mete MST ak VIH/SIDA tou. Eksplike moun yo Kijan prevansyon kont MST ka fè enfeksyon VIH/SIDA a sispann vale teren.
- ankouraje lekòl yo mete edikasyon seksyèl nan pwogram yo. Eksplike paran yo Kijan pitit yo ap gen pi bon konpòtman, lè moman an rive pou y al nan rapò seksyèl, si, depi kounye a, yo jwenn bon jan eksplikasyon sou MST ak VIH/SIDA.
- mande tout jenn ti fanm ak tout jenn ti gason pou yo ba tout ti zanmi yo enfòmasyon sou MST ak VIH/SIDA.

Gen yon travayè sante ki te vin pale ak fanm nan kominote kote n ap viv la sou kesyon MST ak VIH/SIDA. Apre vizit la, nou te kòmanse reflechi sou lavi nou. Okòmansman, gen de twa nan medam yo ki te di yo pa gen ankenn rezon pou yo enkyete. Men plis nou te reflechi, se plis nou te vin konprann pouki sa MST ak SIDA ta dwe enkyete tout fanm ak tout gason. Nou te reflechi anpil pou n wè Kijan n ta ka fè mesye yo sèvi ak kapòt. Pi devan, nou te pran desizyon pou n ouvri je tout moun nan kominote a sou danje MST ak danje SIDA. Nou te vle fè yo konprann tou kijan yo ka bare wout maladi sa yo. Se

konsa, nou te deside monte yon ti pyès teyat kote moun nan kominote a ta pral jwe wòl aktè. Nou te kreye yon pèsanaj teyat ki rele “kòmandan kapòt” e ki toujou parèt ak kapòt li pou l sove moun ki andanje. Tout moun te vin wè pyès la. Yo te renmen l anpil e yo te aprann anpil bagay ladan. Jounen jodi a, mesye yo bay bag, tanzantan sou “kòmandan kapòt” e yo vin pi anvi sèvi ak kapòt.

Oaksaka, peyi Meksik

Travayè sante, 2 mo silvouplè!

- Ale nan sant sante bò lakay nou, nan lopital oubyen nan Ministè Sante Piblik pou n chache konnen ki medikaman k ap trete MST yo pi byen nan kominote kote n ap travay la.
- Pou tout moun ka jwenn medikaman, kapòt ak espèmèsid san pwoblèm, se pou n ouvri yon ti famasi kominotè.
- Pale ak maladi ki gen MST yo. Ba yo bon jan enfòmasyon pou yo ka konn Kijan pou yo trete maladi yo genyen an, kisa pou yo fè pou yo pa kontamine lòt moun epi kijan pou yo mennen bak yo pou maladi a pa tounen sou yo ankò. Pa bliye: fòk ni madanm, ni mouche suiv tretman.
- Nan kad pwogram planin familyal yo, se pou n fè moun yo jwenn enfòmasyon tou sou prevansyon kont MST ak VIH/SIDA.
- Pa jije maladi ki vin chache laswenyay lakay nou. Nou pa dwe kondane yo.
- Se pou n respekte entimite tout maladi, kit yo gen MST, kit yo gen lòt kalte pwoblèm sante. Pa mache rakonte koze yo

Nan chapit sou “Sante Sekyèl la”, n ap jwenn enfòmasyon k ap fè n konprann:

- Kijan diferans sosyete a mete ant wòl fanm ak wòl gason aji sou kontak seksyèl yo
- Move lide sou seksyalite fanm
- Kijan nou ka pwoteje tèt nou pi byen, lè n ap fè lanmou
- Kijan nou ka jwenn plezi nan fè lanmou